

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenčni nedelje in prazniki.

Inserati: Prostor 1 m/m × 54 m/m za male oglase do 27 m/m visine 1 K, od 30 m/m visine dalje kupčkiški in uradni oglasi 1 m/m K 2—, novice, poslano, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem gledi inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravljanje "Slov. Naroda" in "Narodna Tiskarna" Knalova ulica št. 5, prstično. — Telefon št. 304.

Čas beži.

Iz raznih vzrokov, ki nam niso ravnalo v ponos, se je zgodovalo, da nismo mogli preprečiti italijanske okupacije našega Primorja. Iz istih razlogov se more dogoditi, da bomo tudi po italijanski aneksiji Primorja zvoni le po toči. Ker Italijani delajo, a mi le zabavljamo in kričimo ogorčeni, razume sovražnik izrabiti svoj položaj. A čas beži.

Ali po pravici, ali po krivici, iak je, da so Italijani beati possidentes našega Primorja in da je njih realna posest stokrat pozitivnejša, ko vse naše sveto pravo, ki vedno bolj bledi v sili italijanske brezbriznosti.

Ob svetih trenotkih, posebno tedaj, ko poročajo naši listi v plakatni pisavi nova nasilja Italijanov, sicer to izpoznamo, ali le za kratki čas. Redno pa smo brezbrizni in nedeljni. Na brezstevilne laške našle akcije ne odgovarjam niti z eno pozitivno reakcijo in zato izgubljamo, zato so naši pogoji za boj vedno slabši.

Da bi zlomili odpor našega ljudstva, so Italijani pregnali vso našo inteligenco; da bi oplašili narod sam, so ga podvrgli največjemu nasilju, a naše protidelo se omejuje le na senzačne novice in članke po časopisih. Vsak Italijan, pa naj bo najnizkotnejši verižnik, se prosti šeta po našem zemlji in uživa red v naši državi. V resnicu, sijajno znamo braniti svoje ljudi!

V težkem delu, v znoju in potu sta si postavila tržaški kmet in dealec skromne hrame za svoje narodno življenje. Iz dela na trdi kraški skali, v arzenalu in delavnicah so zrasle naše ponosne postojanke v Trstu. Vse te so danes uničene in kup razvalin zaradi brezprimernega vandaltizma Italijanov, ki niso poznali niti toliko človeškega usmiljenja, da bi se ozirali na krvavo prislužene prihranke najbednejših. Ali ni sramotno za nas, da ne vemo, kak odgovor smo dali na ta barbarski napad, ali ni škandal za ves narod, za vso državo, da niti ne poizkusimo kvitirati vnebovprijōčno nasilje!

Saj mi vendar vemo, zakaj so Italijani z nogami potenciali vso svojo boljšo zgodovino in uničili tržaškim Slovencem vse njih postojanke. Saj je nam znano, da hočejo Italijani prepoditi naše ljudi z njih rodne grude, da bi mogli vendar enkrat celemu

svetu proglašiti čisto italijanski značaj Trsta, Reke in drugih krajev našega Primorja. Saj iz istih vzrokov vlačijo na vso paro v naša primorska mesta renikole, da bi z njimi ustvarili čisto laško prebivalstvo in z maso prislecev udušili odpor našega in onega laškega prebivalstva, ki je nezadovoljno. Iz dobro premišljenih politič. motivov dela Italijani to, da si utre vedno bolj svoje pozicije. Mi pa gledamo in smo ogorčeni — a čas beži.

Na kraških hrastih so sezidane Benetke, in danes se pripravljajo Italijani, da zgradē še eno mesto na hlodih iz naših gozdov. Premoženje se nam grabi, in pričakovali bi, če že ne iz idealnih, bi vsaj iz gmotnih razlogov imeli toliko sile, da bi nastopili proti temu ropu našega imetja. Nasprotno! Vsa naša pristanišča so polna lesa, ki ga vozimo v Italijo, da tako pomagamo našemu sovražniku, da se izvleče iz krize. Seveda z ozirom na našo valuto!

Vsled laškega nasilja je naš človek dostikrat prisilen, da zapusti dom in vse, da beži iz svoje domovine. Po vsem Primorju se dogaja to dnevno in mi izgubljamo tako dan na dan zemljo in prebivalstvo in Primorje je vedno manj naše. Italijani pritisnajo, mi pa vtihtimo po zraku naša papirnata prava in ne pomislimo, kako izgubljajo svojo veljavijo.

Rešitev jadranskega vprašanja se pa vedno bolj odlasa, četudi vidimo, kako se krhajo naše postojanke. Le malo časa in tudi Wilsona ne bo več, da ščiti naše najsvetejše pravo. Ne zastonj odlasa Italijani. Med seboj se prepričamo in godrnjamo, a ne vidimo, kako gori na zapadu naš dom. Tako je bilo mogoče, da nam je pred nosom degenerirana soldateska D' Annunzia ugrabil Reko in tako je mogoča tudi nezaslihanost, da se danes že napoveduje dan aneksije Reke, da poznamo že statut anektirane Reke. Nismo znali vr

nunzia z Reke, ko je bila Italija proti njemu, da je vsaj officijano objavila blokado Reke, kaj nam jamic, da se sedaj naenkrat razjasni horizont tak, da se tudi Reka osvobi svojih tiranov.

Čas beži, nevzdržno beži in nikdar se ne povrne. Gorie onemu, ki je zaspal svoj čas, gorie nam, ki spimo, ko bdi in dela sovražnik! P. P.

Narodna cerkev in drugo.

1. septembra 1920.

Ravno danes je dvajset let, od kar je bil prestop Ricmanjcev v grško - katoliško cerkev od avstrijskega ministrstva za bogoslužje odobren. Kljub temu se prestop in končna spojitev z grško-katoliško cerkvijo ni mogel dejansko izvršiti vsele pasivnosti, oziroma celo odpora avstrijskih oblasti, ki niso poskrbeli, niti dovolile, da bi se ustavile samostojne dušobrižne postaje v Ricmanjih, Klancu in Podgorju.

Po ricmanjskem vzgledu smo imeli v prvem desetletju tega stoletja v naši domovini še nekaj podobnih poskusov, ki pa so bili izvedeni v mnogo manjšem obsegu in z manjšo energijo. Med vojno o takem verskem pokretu ni bilo slišati ničesar, sedaj pa, ko se je duh zopet začel več brigati za domače zadeve, so prišla tudi verska vprašanja zopet na površje. In zopet smo videli kot prvoobjevnike v tem pokretu može iz Istre, ki so svojemu novemu škofu jasno povedali svoje mnenje in mnenje vsega ljudstva.

Nam, ki tičimo v socijalnem preokretu in v socijalni borbi, se zdi verski boj nekaj, kar se je že zdavnaj preživel, kar ne spada

več v moderni čas. Ne tako ljudstvu, zlasti ne priprostemu ljudstvu, ki visi z vsemi svojimi žilami ob cerkvi. Vemo prav dobro, da se cerkveni pokret niti v našem ljudstvu ne bo mogel močno razširiti in to zlasti zato ne, ker trpe najširše plasti našega naroda pod drugimi skrbnimi, vsakdanjimi, materialnimi, ki uduše celo globoko vkorjenjeno versko čustvovanje.

Da bi pa versko gibanje izhajalo iz brezverskih, — framazonskih krovov, je vendar ne samo silno smela in smešna trditev, marveč naravnost zlobno podtkanje. Ze beseda »brezversvo« sama izključuje vso

ko tako stremljenje in »svobodna misel« je označevanje duševnega stanja, ki ne trpi nobenih verig. Gotovo bomo našli ljudi, ki bodo trdili, da so svobodomislec, pa bodo iz ne vem kakega vzroka začeli naenkrat dreti v cerkve, grško-katoliške, protestantske, narodne — a to gotovo niso brezverci, ne svobodomislec, ker imajo še velik interes za cerkvene zadeve in mnogo časa, s katerim ne vedo kam. Versko gibanje more izhajati samo iz vernega ljudstva in iz vrst voditeljev tega ljudstva v njegovih veri, iz vrst duhovništva. Pa niti tako daleč še nismo, da bi popolni

„Slovenski Narod“ volja v Ljubljani in 'po pošti':
v Jugoslaviji:
celoletno naprej plačan . K 180—   V inozemstvu:
polletno . . . . . 90—   celoletno . . . . . K 240—
3 mesečno . . . . . 45—   polletno . . . . . 120—
1   15—   3 mesečno . . . . . 60—
" Pri morebitnem povrašanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljajo v prvič naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo "Slov. Naroda" Knalova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon štev. 34.

Doprise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopis ne vrža.

Posamezna številka velja 1 krona.
Poštnina plačana v gotovini.

odpad duhovnika od vere imel za posledico odpad njegove občine. Pač pa je naš narod — in v tem naš narod ni osamljen — zelo, zelo sprejemljiv tudi za pametne cerkvene reforme. Naš narod želi obredne v svojem jeziku, kakor jih je imel v mnogih krajih že pred reformacijo, naš narod bo z navdušenjem sprejel vsako tako najmanjšo reformo, tudi je zadovoljen, če vidi zadovoljnega svojega župnika, v ustroj hierarhije, v notranje razmere cerkve pa se ne vtika. Hodil bo za svojimi duševnimi voditelji, če bodo ti molili brevir ali ne, oklepali se jih bo, kakor se oklepa priprosti nemški narod svojih pastorjev, pravoslavni svojih popov, če bodo tudi oznjeni in bodo imeli kopo očet. Da so take reforme potrebne, o tem nas prepričuje dan na dan glasnejše krik med vernim ljudstvom po takem preustroju v cerkvi. Tudi smo videli, da so se veljavni može cerkvene hierarhije nagibali k tem idejam. Gotovo je, da bo napočil tudi dan takim reformam, a te bodo prišle iz vernega ljudstva samega, ne iz krogov brezvercev in svobodomislecev, ki nimajo interesa ne na teh ne na drugih reformah razen med nami edini interes, da v vsakem pogledu svare ljudstvo pred gospodstvom Rima, bodisi materialnim, političnim ali duševnim. Je svobodomiselstvo bojna organizacija, a ne za narodno cerkev, ne za ženitve duhovnikov, ne proti brevirju, ne za demokratizacijo cerkve, marveč bojna organizacija za stanje brez nadvlade nad duhom, za svobodo v mišljenju in delovanju.

Toliko se mi je zdelo potrebno povedati, ker se zadnja številka revije »Leonove družbe« Čas tako intenzivno bavi z »narodno cerkvijo« kot izrodom »framazonstva« in ker stojimo neposredno pred svetovnim kongresom »svobodne misli« v Pragi. E. V.

Finančni minister Stojanovič o gospodarskih vprašanjih.

Konferanca, ki se je vršila zadnje dni avgusta v Beogradu na poziv beogradske borze, se je udeležil drugi dan tudi finančni minister. Oglasil se je k besedi in v eno uro trajajočem govoru razpravljal o aktualnih gospodarskih in finančnih vprašanjih. Iz njegovih izvajanj navajamo slednje:

Nekdaj je bilo najtežje financirati vojno, sedaj pa se je zgodilo ravno nasprotno. Za financiranje vojne se je do neverjetnosti uporabljalo tiskanje brezvrednega papirnega denarja. Vsled strogih drugih naredb se ni pokazala brezvrednost kroženega denarja v toliki meri, kakršna je faktično, in je valuta še obdržala nekako kupno silo. Problem valute je internacionalen, in cela sanacija je odvisna od tega, da se produkcija čim bolj zviša in nadomesti to, kar je vojna v dolgi vrsti let uničila. Celo gospodarstvo se nahaja danes še vedno v vojnem stanju in nikdo ne ve, kdaj bodo nastopile normalne razmere. Vse predvojne gospodarske teorije so sedaj zaostale, trgovske pogodbne je treba sklepati na podlagi kontingentov. Pri pogodbi z Avstrijo se ni moglo vpoštovati mnogih ekonomskih, teritorialnih in drugih vprašanj, ki so v zvezi z mirovno pogodbo. Naš proračun je šestkrat večji nego je bil pred vojno vsled depreciacije našega denarja. Toda za toliko razrednitve manjka gospodarskega razloga, mnogo je zakrivila špekula-

cija gotovih krovov, ki so interesarani na nizkem tečaju naše valute. Mi se nahajamo, kar se valute tiče v predvojnom stanju. Mnenje, da je dinar slab je psihoza in nervosa nas samih. Vse se osredotoča v trgovini in špekulaciji, ni kreditov za industrijo, ni kreditov za državo. Drugod se denarna inflacija leči s tem, da se denar polagoma odtegne z javnimi posojili prometu, vsega tega pri naši nič treba. Toda ker se je cel svet vrgel v špekulacijo, vidimo gibanje valute proti vsem ekonomskim razlogom. Avstrijska valuta si je nekaj pomagala, dasi proti temu govore vsi razlogi. Valute Francije in Italije so sedaj neopravičeno visoke. Tečaj valut ne odgovarja gospodarskim razmeram. Naša država ima v bližini sosedje, kateri je vojna globoko zadela in ki preživila sedaj največje krize.

Za sanacijo valute je treba opristoti trgovino različnih ovir in treba dati trgovcu več sigurnosti in večjo možnost gibanja. On sam je razširil pojem izvozne valute in dovolil, da se prodaja na Češko in v Nemčijo za češke krome oziroma marke. Na namerava osnovati še poseben odbor, ki bi naj revidiral carinski tarif in kontroliral uvoz in izvoz blaga po vrednosti. Vrednost letošnjega izvoza znaša po njegovi cenitvi 4 milijarde dinarjev in s tem se bo dalo zboljšati znatno naša valuta.

— * —

Narodno predstavništvo.

URANIKOM ODVZETA PASIVNA PRATICA

LDU. Beograd, 1. septembra. Podpredsednik začasnega narodnega predstavništva dr. Ribar otvoril 117 redki sestanki ob 17.40. Tajničar Pera Jovanović čita zapisnik zadnje seje, ki se brez ugovera sprejme. K besedi se oglaša posl. Jaša Prodanović, ki izjava: V nasprotju z vsako parlamentar. prakso je, da preide parlament na naslednjo točko, še predno se je otvorila debata o deklaraciji vlade. Člen 15 se je proti poslovniku vrnil odboru. Kakor hitro je člen 15 sprejet, se po poslovniku ne more več vrniti odboru. Pozneje člen 15 se more razveljaviti prejšnjega člena 16. Člen 15 je nedemokratičen. Spominja se pa, da tudi v najsvobodnejših državah morebito biti voljeni državni uradniki za poslanice. (Medkljici: Kaj pa na Češkem?) Dr. Marković odgovori: Češka je mlađa država. Določeno je v členu 15, da pride na vsakega četrtega poslancev na kvalificiran poslanec, ki ima fakultetno diplomo. Člen 15 ni naprej proti inteligenci, ampak ne dovoli, da bi mogel kdo obenem vrniti dvoje poslancev. Minister pozivlja skupščino, naj sprejme člen 15, kakor ga je predložila vlada. Posl. Dimitrija Mašić (Ribarčeva skupina) se izjavlja proti čl. 15 in opozarja na to, da bo od 160 članov staro srbske skupščine ostalo na ta način samo 90 članov. Radi tega bo glasoval proti. Dr. Ladislav Polič (Narodni klub) govori proti členu 15 in o zgodovinski časti bana. Profesor

rodnega predstavništva kršil poslovnik. Minister za konstituanto izjavlja, da umakne predlog člena 121 volilnega zakona radi tega, ker namerava vlada izdelati zakonski načrt o zborovanju in udrževanju. Podpredsednik dr. Ribar stavlja člen 15 na glasovanje člen 121, ki se sprejme. Nato se čita člen 15. Minister za konstituanto veli, da se govori, da je člen 15 nedemokratičen. Spominja se pa, da tudi v najsvobodnejših državah morebito biti voljeni državni uradniki za poslanice. (Medkljici: Kaj pa na Češkem?) Dr. Marković odgovori: Češka je mlađa država. Določeno je v členu 15, da pride na vsakega četrtega poslancev na kvalificiran poslanec, ki ima fakultetno diplomo. Člen 15 ni naprej proti inteligenci, ampak ne dovoli, da bi mogel kdo obenem vrniti dvoje poslancev. Minister pozivlja skupščino, naj sprejme člen 15, kakor ga je predložila vlada. Posl. Dimitrija Mašić (Ribarčeva skupina) se izjavlja proti čl. 15 in opozarja na to, da bo od 160 članov staro srbske skupščine ostalo na ta način samo 90 članov. Radi tega bo glasoval proti. Dr. Ladislav Polič (Narodni klub) govori proti členu 15 in o zgodovinski časti bana. Profesor

Državni proračun in naši predstavniki. Čitamo, da pride v kratkem drž. proračun pred narodno predstavništvo. Finančni minister ga je s posebno naredbo že uveljavil in smatra menda torek razprave v našem državnem zboru pač le za golo formalnost. Vsi slovenski listi so tej naredbi energično ugovarjali ter označili čin finan. ministra za absolutizem. V predgovoru k svojem predlogu drž. proračuna izjavlja g. fin. minister, da smatra valutno vprašanje »za definitivno rešeno«. Zelo smo radovedni, kakšno stališče zavzemajo slovenski predstavniki k tej izjavi. Proračunski omnibus pa obsegajo še vrsto določb in novotarij, ki izvajajo najhujšo kritiko v vseobčen odpor. Narodnogospodarskemu življenju v Sloveniji groze udarci, ki jih nač

predstavniki pač molče ne salitajo? Državna proračunska debata je za vso državo, posebej pa še za gospodarstvo v Sloveniji največje važnosti. V vseh parlamentih se pokaže bāt v proračunski debati gospodarsko in prosvetno obzorje predstavnikov v najjasnejši ludi. Naši poslanci so načeli doseg redko priliko, dokazati svoje sposobnosti; zdaj je tu! Mi jih bomo sodili po njih delih in predlogih, davkopalčevalci voliči, pa jih že zelo nestručno pričakujejo. Slovenski narodni predstavniki, na plan za pravico in resnico!

= Narodni in Jugoslovenski klub proti vladni deklaraciji. B e o g r a d, 2. septembra. Pri včerajnjem glasovanju o vladni deklaraciji sta glasovalo proti njej Narodni in Jugoslovenski klub. Proti njej je glasoval tudi hrvatski bar. Laginja. Minister dr. Drinovič je ob tej priliki zapustil ministarsko klop in se vsedel med tovariše iz Narodnega kluba.

= Sklepi ministerijalnega finančno - ekonomskega komiteja. B e o g r a d, 2. septembra. Danes dopoldne se je vršila seja ministerijalnega finančno - ekonomskega komiteja, ki je trajala do 13. Odobrilo se je izvoz 15 tisoč vagonov pšenice pod pogojem, da vsak izvoznik brzojavno obvesti glavno direkcijo carine o številu vagonov, ki jih hoče izvoziti. Za izvoz vina, hmelja, karbita itd. se je sklenilo, da treba pri tem osigurati lastno valuto. Istotako se je razpravljalo o preskrbi naše zemlje s petrolejem.

= Poslovnik za konstituanto »Narodna Politika« javlja iz Beograda: Vlada je pod pritiskom strank izpremenila svoj predlog, da ministrski svet izdela začasni poslovnik za konstituanto v tem zmislu, da mora poslovnik izdelati ministrski svet v sporazumu s parlamentarnim odborom za volilni zakon. Dodatek vlade, da se srbski zakon o shajanju razširi na vse države, se je umaknil z dnevnega reda. Vlada je izjavila, da se bo vprašanje shajanja urejilo ali naredbenim potem ali pa potem zakona, in sicer za vso državo.

= Razmejitvena komisija in časopisje. Predsedništvo razmejitvene komisije je naprosilo dopisni urad, naj objavi način: Z ozirom na razne v mariborskih in tudi drugih listih prispevki, ki so v zvezi z potrjamim delom razmejitvene komisije, se čuti komisija primorano k izjavji, da ne more in tudi ni voljna spuščati se v razprave s časopisjem ter da tudi nima namena, da bi na tečenčino ali netočno vesti na kakršenkoli način odgovarjala.

= Delo razmejitvene komisije. Dne 1. septembra si je razmejitvena komisija za severne meje ogledala mejne sporne cone med Kokošnjakom in Sv. Lovrencem. Ustavila se je na Pernicah, na Sv. Urbanu in na neki točki grebena južno-vzhodno od Sv. Urbana. Prisotna je bila od naše strani jugoslovenska delegacija, med njimi vođa poverjeništva za notranje zadave univ. prof. dr. Pitamic, potem okrajni glavar slovenograški dr. Išpavic, načelnik marmberškega okrajnega zastopa inženir Pahternik, župan občini Sv. Primoz nad Muto in Pernice, župnik Trinkaus iz Sv. Jerneja ter mnog uglednih posetnikov, ki imajo svoja posestva ob meji. Tudi avstrijske oblasti in interesenti so se udeležili ogleda. Komisija je vzeala na znanje informacije zastopnikov oblasti ter razne želje interesentov ter im sporočila, da bo vzel vsa vprašanja nepristansko v pretres ter v to svrhu, v kolikor bo to potrebno, prišla se večkrat na lice mesta, da se o potrobnosti tudi po katastru orientira na tanko. Sprejem komisije od naše strani je bil zelo doosten in prisrčen: predložene želje naših ljudi so bile popolnoma stvarne. Idu.

= Zagrebaški komunisti med seboj. Iz Zagreba poročajo: Med tukajnjimi komunisti je, kakor znano, prišlo do razkola. Desničarji so se polastili liste in stranki blagajne, dočim so levičarji proti temu protestirali in zahtevali, da se jim vrne denar in zlasti gotova vosta v doljarjih, ki so poslali delavci iz Amerike za stavko. Ker se desničarji niso hoteli ukloniti temu pozivu, so levičari s silo vdrli v uredništvo lista »Nove Istine« in zapečatili blagajno. Pri tem so ugotovili, da v blagajni ni bilo denarja. Z zadevo se sedaj bavi sodišče. Desničarji trdijo, da je denar zasebna lastnina urednika lista, Bornemise, dočim trdijo levičarji, da je to stranki denar. Redarstveno ravnateljstvo je zaplenilo denar, ker smatra, da to je sporno vprašanje, in je stranko odkazalo na redno sodno pot.

= Češkoslovaški klerikalni shod v Pragi. V nedeljo se je vršil češkoslovaški klerikalni shod v Pragi, ki je bil razmeroma še precej dobro obiskan. Bili so obhodi, zborovanja in govorji. Vsi prireditve za ljudi, pragnane zlasti iz Moravske in Slovaške, je bila prežeta velike udanosti papežu, nuncijsku, nadškofu in nemškim plemenitostem. Na prezidenta Masaryka se ni nikdo spomnil, ali znani dr. Hruban je oblastno trdil, da so klerikalci pomagali graditi republiko in da brez njihovega sodelovanja bi ne bilo češkoslovaške republike. Smešno, ker je znano vendar, kako so klerikalci klečplazili pred habenburgskimi tirani in kako so se ogrevali za Avstrijo!

= Madžarske fantazije. Madžari se čutijo silno osamljene. Na vsem božjem svetu nimajo nobenega sorodnika in prijatelja. Vsepovsod okrog sebe pa zro, kako se razvila vseslovensko, pangermansko in panromansko gibanje. In zahotel se jim le, da bi tudi oni — Madžari — bili veriga v sličnem velikem pokretu. V svoji bujini domišljiji so si izmisli, da imajo sorodnika, ki mu že nimajo v Evropi, na vasi v

daljni Aziji. Proglasili so turanske narode za svoje brate in slovensko izjavili, da vežejo madžarski narod najožje vezi krv in jezik s — Kitajci. V Budimpešti so celo osnovali turansko družbo, ki si je nadela nalogo, da vzpostavi načinljive politične in kulturne stike Madžarov s tako zanimimi turanskimi narodi, predvsem pa s Kitajci. Na čelu te družbe stoji vseviliški profesor Evgen Czolnoky. Ta družba je pripravila nedavno tega veliko turansko svedčenost, na kateri je imel Czolnoky slavnostni govor. V tem slavnostnem govoru je izjavil med drugim: »Mi Madžari smo prišli v Evropo pred tisoč leti in smo nastopili kot učitelji Evrope. Naši turanski rasi se ima svet Zahvaljevati, da se je iznašla umetnost pisania. Tako zavzeli Evrope so se šele kasneje seznanili s črkami.

Telefonska in brzojavna poročila.

DR. BENEŠ O MALI ENTENTI.

LDU Praga, 1. septembra. (Č. TU) V odseku za zunanje zadeve je izjavil minister dr. Beneš glede dogovora med Čeho - Slovaško, Jugoslavijo in Romunijo. Ta dogovor je politično izvanredno pomemljivo dejstvo, ki ne bo imelo pomena samo za vzdrževanje političnega položaja omenjenih držav, ampak bo včinoma tudi določevalo politiko osrednje Evrope. Temeljne ideje tega dogovora so: 1. Varnost od zunaj je pogoj za red in mir v notranjosti. 2. Edina pot k trajnemu redu je hitra vzpostavitev gospodarskih odnosa z vsemi sosedji. Miroljubna politika je osnovna ideja takovane »male entente«. z. Vse tri države so interesirane na tem, da se po Madžarjih podpisani trianonski mir tudi izvede. Potrebno pa je, da si poiščemo pota, kako bi mogli v bodočnosti dospeti do prijateljskih odnosa. Kot četrto osnovno misel navaja minister, da moramo nastopati proti vsaki rekonstrukciji stare monarhije in proti vsaki novi federaciji. Nedvomno je, da bi rekonstrukcija podobnega državnega ustroja bila v političnem kakor tudi gospodarskem oziru za omenjeno državo usodepolna. Dejstvo, da se je osnovala mala ententa, pomeni prvi korak k otvoritvi novega političnega in gospodarskega sistema v osrednji Evropi. Gledete pete osnovne smernice se je izjavil minister dr. Beneš, da je splošna politična situacija v Evropi zelo težavna in da bo v kratkem nastopila izprememba. Če hočemo osrednjo Evropo obnoviti razpadata in zmeščavate, ki jo sedaj občutita Rusija in Poljska, mora mala ententa določiti skupne smernice v interesni sferi ter skupne politične tendence. Naloga zvezje torej, obnoviti skupne potrebe med seboj, ampak jih čuvati tudi z ozirom na splošno razmers v Evropi. Naši odnosi do entente so jasni in vsa pogajanja se gibljejo v okviru podpisanih pogodb. Hitro moramo stopiti v gospodarske odnose z Rusijo. Naši odnosi do Poljske bodo v načelu gotovo odkritiščni; glede Avstrije pa smo že dočuli skupne smernice, da omogočimo Avstriji obstoj in da more Avstrija z nami skupno delovati. — Besedilo pogodbe z Jugoslavijo se objavi. Pogodba ima popolnoma obramben značaj in se je javila tudi Zvezni narodov.

naslednje vesti: Albanska vlada v Tirani ima neizpodbitne dokaze, da se je sklenil med Grki in Jugoslaven dogovor za napad na Albanijo in da so za to pripravljene že močne cete. Ker Tirana ni dovolj varna, se je albanska vlada odločila, preseliti v Valono (zakaj ne takoj v Rim?). Albanska komisija je včeraj dospela v Valono. Druge vesti pravijo, da je pričakovati napada od dveh strani: s severa od Jugoslovenov, z juga pa od Grkov. Jugoslavija, poražena (?) v skadrskem okolišu, je našla v Grški veznico, ki je pripravljena, pomagati jih in obe državi sta se z luhkoto sporazumeli za nastop z orožjem in razdelitev Albanije. Mobilizacija v ta namen je že izvršena in grške in srbske cete se že zbirajo ob albanski meji. Albanci namigajojo, da bi sami težko vzdržali dvojni napad in računajo na škodo, ki bi jo cutila Italija, če bi bilo konec svobodne Albanije in bi jadranka obal od Črne gore pa do Kriškega zaliva prišla v roke Jugoslovenom in Grkom. — Tu pač ni treba še ugibati, kam merijo te vesti. Značilno pa je vendar za Italijo in njeni zavest časti in ugleda, kako se sedaj na vse mogoče načine ponuja prav istim arnavtskim tolovajem, ki so še pred kratkim rezali uše in nosove njenim »junakom«, njo samo pa s temeljito klofuto vrgli iz Valone! Gusta und Ohrfeigen sind verschieden! pravijo Nemci, in če kje, velja ta rek v prav posebnih meri za Italijane!

BOLGARI SE NAM PRIBLIŽUJEJO.

LDU Pariz, 3. septembra. (D. KU) Kakor poroča »Temps« iz Sofije, so odpotovali nekateri bolgarski diplomati in pa generalni tajnik ministrskega predsednika iznova v Beograd, da bi predlagali Srbi sklep dogovora. Bolgarija je poleg tega storila pri zavezničkih korakih, da bi jo priprustili k Zvezni narodov.

OTOK CASTELLORIZZO — ITALIJANSKI.

Rim, 1. septembra. Francoska vlada je sporočila italijanski vlaži, da je pripravljena takoj izročiti Italiji otok Castellorizzo (ob Mali Aziji), ki so ga med vojno zasedle francoske cete in ki pripada na podlagi mirovne pogodbe s Turčijo Italiji.

PRVA ČEŠKOSLOVAŠKA LADJA

»LEGIA« NA POTU V TRST.

Trst, 2. septembra. Na zborovanju socijalističnih političnih, strokovnih in zadržnih organizacij »treh Benečij«, ki se vrši sedaj v Trstu, se je sprejela soglasno naslednja resolucija: Z ozirom na položaj, ki ga je v Julijski in Trenitinski Benečiji ustvarila za prebivalstvo slovanske in nemške narodnosti vladna politika nasilja, ki ovira pomirjenje in dobre odnose med narodno različnimi živilji, ustvarjači ognjišča nevarnih irredentizmov, ki pač morejo prihajati v prid nacionalistom, toda tvore trajno nevarnost za mir: poudarja zbor dolžnost italijanskega proletarijata, da nastopi proti tej politiki in zahteva, da za narodnostne manjšine veljaj načelo: za enake dolžnosti enake pravice, tako da bodo uživale svoboščine enako vsem državljanom brez razlike plemena. Resolucija poudarja nadalje solidarnost proletarijata vseh narodnosti, zagotavlja dejansko bratско pomoč nemškim in slovanskim proletarcem in nalaga izvrševalnemu odboru, da uvede na Tirolskem in Primorju preiskavo glede vladnega postopanja proti narodnostnim manjšinam in objavi izid preiskave v listih, na predavanjih in shodih, ter delovni zvezi in socialistični parlamentarni skupini v svrhu skupnega postopanja.

SESTANEK V ŽENEVI.

LDU London, 2. sept. (Brezžično) Sestanek v Ženevi se začne 24. septembra. Razen velesi bosta zastopani tudi Belgija in Grčija. Točkat bo posebna pažnja posvečena vprašanju reparacij. Nemška vlada bo moral položiti račune o dosedanjih izpolnitvi obvez za dobavljanja premoga in oddaje orožja.

STAVKA PROMETNIH USLUŽBENCEV V AMERIKI.

New York, 2. septembra. Danes je stopilo v stavko 90 odstotkov prometnih uslužbencev. Sodi se, da je to največja kriza, ki jo preživlja Amerika po vojni. Vse gospodarsko življenje v Ameriki je s to stavko ogroženo.

NA LJENINOVO POVELJIE.

LDU Dumai, 2. sept. Včeraj je sklenila komunistična eksekutiva Avstrije vsled poziva Ljeninovega, da se udeleži vojnega boja z lastno listo.

ITALIJANI IN ALBANCI.

Trst, 2. septembra. Iz Rima poročajo, da prihajajo iz Valone

Mi Madžari smo tudi učili svet kralj peti in konje jahati. Ideja vzajemnosti in edinstva je turanskega izvora. Ona je iz madžarske rase ustvarila državotvorn element. Mi Turanci smo mnogočasniji kar kar zapadni narodi. Naši kitajski bratje združujejo v svoji mogočni državi 425 milijonov ljudi. Čim bo ta stari kulturni narod posegel po orožju, potem gorie tebi, Evropa! Vsak Turanec bo se potem zopet stopil s svojim konjem in liki streleča bo turanska. Ideja preleteva ves svet in zmagala! — Svoječasno so se delali dovitki o Črnogorcih, ki so baje kaj radi s ponosom naglašali, da je njih v Rusov 150 milijonov, kaj pa naj recemo o Madžarjih, ki jim je vojna razbila njih globus, a se sedaj sklicuje celo na Kitajce, s katerimi je — Madžar 430 milijonov!

Vojna proti boljševikom.

Moskva, 2. sept. Ruska sovjetska vlada je poslala poljskemu zunanjemu ministru Sapiehi brzojavko, v kateri izjavlja, da je pripravljena pristati na predlog poljske vlade, da naj se vrše mirovna pogajanja v Rigi. Poljska vlada mora zagotoviti ruski delegatom poleg eksteritorialnosti tudi brezpogojno možnost, da se neoviranjo lahko vrše pogovori med delegacijami v moskovsko vlado.

Varšava, 2. sept. Uradno poljsko poročilo zatrjuje, da so doživeli Rusi v vzhodni Galiciji popoln poraz. Russka konjenica, ki je pri Zamošču prodrla poljsko fronto in napadla Poljake v hrabtu, je bila popolnoma razpršena. Vzhodno od Lvova so poljske čete pognale sovražnika preko Buga. Rusko frontno poročilo priznava velike izgube in tudi dejstvo, da so se morale ruske čete umakniti poljski premoci v nove postojanke.

Moskva, 2. septembra. Poročila iz južne Rusije zatrjujejo, da so bile čete generala Wrangla poražene in da so Rusi prisilili te čete, da so se umaknili na južni del Krima. Akcija generala Wrangla je smatrati za polnoma ponesrečeno.

Ldu Moskva, 2. sept. (Brezžično) Frontno poročilo z dne 1. septembra: V odseku Grodno severno od Suwalkov kralji boji. Pri Cholmu je bil sovražnik ki je včeraj pri Opat-

linu prekoracil Bug, z velikimi izgubami potisnjem na lev brez reke. Zakinano od Grubešova se razvija naše prodiranje ugodno. V odseku Lvov smo moral pod pritiskom sovražnika izprazniti več postojanke. Zasedli smo nove postojanke severno od zeleniške proge Lvov — Brody. Na Wranglovi fronti se razvija pri Berislavu in Orješku boji za nas jako ugodno navlje trdrovatnemu sovražnemu odporu.

LDU London, 2. sept. (DKU) »The Westminster Gazette« vripomni k izjavam Pilsudskega, da ni mogče, da bi zaveznički trajno prevzeli jamstvo za varnost in nedotakljivost Poljske, ker se Poljska proti željam zavezničkov še vedno igra z nado, da bi razširila svoje meje.

LDU Dunaj, 2. sept. (Opoldanski listi) poročajo po pariških dnevnikih o velikem sunku sovjetskih čet proti Lvovu. V francoskih vojaških krogih menijo, da je Lvov izgubljen.

LDU Kodani, 2. sept. (Wolff) Tukajšnja protiboljševiška misija je prejela od generala Wrangla naslednjo brzojavko z dne 31. avgusta: Na kubanski fronti smo zasedli ves polotok Teman. Pri Olčinsku smo porazili eno rdečo divizijo in zajeli 3000 ujetnikov. Operacije potekajo ugodno. General Kutovrij je prešel v ofenzivo severno Tavrusa.

Narodno gospodarstvo.

Gospodarska organizacija naših obrtnikov.

Med našimi obrtniki je začelo tekmo letosnjega leta živahnog organizatorično gibanje. V raznih obrtnih skupinah je započelo združevanje obrtnikov v gospodarske zadruge. Novo osnovane gospodarske zadruge naših obrtnikov si stavljajo za cilj skupno nabavo potrebičin, surovin, orodja, strojev, pa tudi graditev delavnic in skladisč, skupno prevzemanje naročil ter razpečevanje izdelkov. Tako so si osnovali obrtniki v Ljubljani nakupovalno in razpečevalno zadrugo, ki ima namen nabavljati živilo za člane in varčevati stranske produkte. Kovinarji in sorodni obrtniki so si ustanovili nakupovalno in produktivno zadrugo za Slovencija s sedežem v Ljubljani. Hkrati so si osnovali obrtniki raznih strok, zlasti tisti, ki delajo na stavbah s sedežem v Ljubljani lastno zadržno organizacijo pod imenom »Centralna nakupovalna in proizvodna zadruga za obrtnike v Sloveniji«. Med slovenskim obrtništvom je vobče opažati živahnog gibanje. Nedavno so imeli lepo uspeli obrtniški tabor na Koroškem. V nekoliko zavetje na Češkem. Ostanki

Dnevine vesti.

V Ljubljani, 3. septembra 1920.

Požar v Dravljah in minister dr. Korošec. Na drugem mestu poročamo o velikem požaru v Dravljah, ki je uničil stotimljonske vrednosti. Poznavalci razmer zatrjujejo, da znaša škoda več sto milijonov, nekateri celo trde, da je škoda okrog pol milijarde. Zgorelo je poleg drugega več dragocenih strojev, ki jih v sedanji razmerah sploh ni več mogoče dobiti. In kdo je posredni krivec tega požara? Uprava državne železnice in posebno tudi železniški minister dr. Anton Korošec. Znano nam je, da so poklicani faktorji v Ljubljani opetovanjo opozarili železniško upravo na nevarnost, ki preti delavnicam v Dravljah, da nastane v njih požar, ter zahtevali, da se nemudoma učnijo vse potrebne varnostne odredbe, kakor izolacije itd. Tudi ministra dr. Korošca so osebno na to opozorili in ga rotili, naj kot vrhovni šef železniške uprave ukaze, da se vendar kaj ukrene, da ne bodo delavnice direktno izpostavljene požarnim nevarnostim. Toda vsa ta opozorila in svarila so bila bob ob steno. Ukrenilo se na številne predstavke ni prav ničesar. In tako se je zgodilo to, česar so se bali vsi poznavalci razmer v Dravljah. Za škodo, ki ne zna samo milijone, marveč se tudi ne da popraviti, je torej odgovorna železniška uprava in posebno tudi železniški minister sam. To se nam zdri potrebno, ugotoviti, da se ne bo iskal krvcev tam, kjer jih ni.

V Beograd se je vrnil finančni minister Stojanović, ker se njegova prisotnost v parlamentu nujno potrebuje.

V trgovinskem ministrstvu so imenovani pri upravi za zaščito industrijske svojine za inšpektorja I. razreda dr. Janko Šumana, za sekretarja I. razreda Fran Cigoj in pri ministrstvu samem za pisarja I. razreda Pavel Pregej.

Pri našem poslanstvu v Varšavi je imenovan za tajnika V. razreda dr. Ljudevit Kosér.

Naše čete zapuščajo Koroško. Uradno razglasajo: Skladno s členom 51. saintgermanske mirovne pogodbe, da se morajo v pasu A in B zameniti okupacijske čete pred plebiscitem s policijskimi četami, rekrutiranimi na mestu, se je umaknil dne 31. avgusta del naših čet iz bolroveljskega okrožja in je prišlo to okrožje pod oblast velikovške okupacijske čete.

Razpustila je vlada društvo »Freiwillige Feuerwehr« v Ljutomeru.

Delo razmejitvene komisije. Razmejitvena komisija je včeraj odpotovala na Muto ter odšla na obmejno ozemlje, ki ga je obšla od Hühnerkogla do Sv. Lovrenca. Pri tej priliki je zasliševala tudi zastopnike krajevnih oblasti, kakor tudi posamezne zainteresirane posestnike. Odločitev glede mej na lico mesta ni padla, marveč se bo o tem sklepal šele po natančnem študiranju krajevnih, občinskih ter gospodarskih interesov, ki so jih izrazili posamezni prizadeti posestniki.

Nemci in razmejitvena komisija. Iz Maribora nam poročajo: V očigled divji gonji, ki se je pričela s strani Nemcov na eni strani in klečepazenju v celiem obmejnem ozemlju ter vprizoritvi neverjetnih incidentov na drugi strani se je višelo predsedstvo razmejitvene komisije primorano izdati sledič odredbo: Osebni obiski in ogledi s strani komisije same prenehajo in se poverita naloga posebnemu tehničnemu oddelku, ki pa nima nobenih pravic, določati mejo, marveč sme samo zaslišavati stranke, sestavljati zapisnike in jih potem predložiti petčlanski komisiji v presojo. Posebne želje prebivalstva, kjer so moje že dolocene, se ne bodo vpoštovale.

Discipliniranje dr. Leskovarja. Iz Maribora nam poročajo. Disciplinarna preiskava proti vladnemu komisarju dr. Leskovarju ni prišla neprizakovano, kajti v vseh zavednih krogih se je vedelo, da nameravano žaljivo preziranje prihoda dveh ministrov, zastopnikov vlade, in zastopnikov Narodnega predstavništva, ne more ostati brez posledic. Kakor se zatrjuje je šel dr. Leskovar v svoji sovražnosti proti sokolskem zletu tako dače, da je prepovedal uradnikom priti v urad in posebno še gledati z oken.

Poročila se je s tukajšnjim Italijanskim delegatom Camellijem hčerkom hišnega posestnika, pasarja in klerikalnega občinskega svetnika Ivanom Kregarjem, ki je zaposlena kot uradnik v delegativi pismi. Potnik, ki iščejo potnih dovoljenj v okupirano ozemlje, zatrjujejo, da je prav delegatova žena tista,

ki dela našim ljudem največ težkoč in jim povzroča vse mogoče neprilike. Je pač še vedno resničen pregorov o poturici.

Proti italijanski delegaciji v Ljubljani, ki izdaja potna dovoljenja v okupirano ozemlje, nam prihajojo v zadnjem času številne pritožbe, da se naše ljudi prav po nepotrebnem šikanira in da morajo posammiki čakati na potna dovoljenja ne samo dneve, marveč tedne, da, celo meseca. Predvsem se ljudje pritožujejo proti temu, da delegacija posluje brez ozira na to, da jo vsak dan oblega na stotine ljudi, samo dnevno po par ur, semtretja niti ne dve uri. Nadejamo se, da se bo ta praksa odpravila čim najprej in da se bo v bodoče poslovalo tako, kakor to zaheta redna in urejena konzularna služba.

Nove banke v Ljubljani se ustanove in sicer »Slovenska banka« z delniško glavnino 30 milijonov. Udeležen bo tudi češki kapital. Socialisti ustanove »Zadružno banko« v Ljubljani. Slovodsarska banka se bo nazivala »Slovensko-gospodarska banka«.

Naredbe glede omejitve slobodnega prometa s slovenskimi kožami, usnjem in obutvijo, katere so bile izdane za Slovenijo dne 7. novembra 1919 ter 23. februarja 1920, je celokupna deželna vlada za Slovenijo te dni razveljavila.

Rekvizicija žita v zasedenem ozemlju. 30. avgusta so pričeli Italijani v logaškem pol. okraju z revkzicijo žita pri posamnih posestnikih, vkljub temu, da so glede živil vse občine tega okraja pasivne. Kakor je razglasil civilni komisariat, pridejo še vsi drugi pol. okraji na vrsto, puščalo se bo le majhne količine za vsako osebo — še manjše, kot jih je določala Avstrija v najtejih časih.

Delnische družbe »Ekonom«, razpečevalnice gospodarskih in gospodarskih pridelkov in potrebnost ustanovni občni zber se vrši dne 6. septembra ob dveh popoldne v Ljubljani pri »Novem svetu«.

Razpis službe. Na ženski javni bolnišnici v Novem mestu je oddati mesto primarija z letno temeljno plačjo 3200 K, aktiv. dokladno 966 K, šestimi petletnicami a 200 K in draginjsko dokladno. Prošnje je vlagati do 15. septembra 1920 na zdrav. zastop v Novem mestu. Natančnejše glej »Uradni liste. — Za zdravstveno okrožje novomeško je dalje razpisana služba okrožnega zdravnika z vsemi letnimi prejemki 6160 K za samske okrož. zdravnike; za oženjene posebej za ženo in vsega nepreskrbljenega otroka po 90 K mesečne doklade. Prošnje je vlagati do 15. septembra t. l. na zdravstveni odsek v Ljubljani.

Lastniki psov Mestni magistrat ljubljanski, ponovno opozarja vse lastnike psov, da gledajo na to, da imajo psi torbe. Vsač prestopek, ki bo naznanjen po policijski straži se bo kaznoval z visoko denarno kaznijo ev. zaporom, in pa z oddajo psa mestnemu končaju.

Velik roparski napad v Lattermannovem drevoředu. Že ponovno smo kratko poročali, kako nevaren je postal Lattermannov drevořed za mirne ljudi, ki morajo štajčino po noči hoditi skozi drevořed. Danes ponovi je šel okoli polnoči neki železniški uradnik A. P. skozi temi in nerazsvetljeni drevořed. V največji temi pristopila k njemu dva človeka, en vojak in en civilist. S silo mu iztrgata srebrno uro ter dearnico z 1200 K gotovine. Razne dokumente in legitimacije sta mu mlostno vrgla nazaj, nakar sta izginila v temi.

Nova specijaliteta tatov. V Ljubljani se je pojavila nova specijaliteta tatov. Kakor znano, so električne žarnice precej drage in si gočovi krogi znajo pomagati na ta način, da kratejo električne žarnice javne ulične razsvetljave. Tako so bile v zadnjih nočeh pokradene žarnice v Študentovski ulici in na Poti na ljubljanskem gradu. Če bo šlo tako naprej, bo Ljubljana kmalu v temi.

5000 kron nagrade dobí, kdor navede podatke za izsleditev storilca, ki je 3. avgusta t. l. počgal parno opekarino v Skrbnivasi pri Piberku in obenem odvzel 40 cm širok in 11 mm debel jermen od parnega stroja.

Izpred sodišča.

Tatvine. Ljubljanska porota razpravlja le o tatvinah. Dne 2. t. m. sta bila obsojena: stroink Fran Kadunc na eno leto težke ječe, ker je ponosič odpeljal dva soda hižna v vrednosti 15.620 K izpred Rozmanove hiše v Škofiji Loki. Dalje Jože Čuk na pet let težke ječe za-

radi sleparje. Opěharil je več kmetijskih rodbin, ki so imeli svojce v kakem vojnem ujetništvu. Pod raznimi pretvezami je izvabil značne svote in oblike. — Anton Vehar, tesar na Dovjem, je bil oproščen od obtožbe, da je na Dovjem iz županovega hleva ukradel dva konja.

Solstvo.

Pričetek pouka na mariborskih šolah. Maribor, 2. septembra. Pričetek šolskega leta na mariborskih ljudskih in meščanskih šolah je določen na 20. t. m., vpisovanje pa na 16. in 17. t. m. Na državnih šolah se prične pouk ali 19. t. m. ali pa šele 4. oktober.

Profesor za srbohrvaščino. Na državnih dvorazrednih trgovskih šolah v Ljubljani se odda služba učitelja ali profesorja za srbohrvaščino v zvezi z italijančino ali z nemščino ali s francosčino ali s stenografsijo. Prošnje naj se vloži pri poverjeništvu za uk in bogocastje v Ljubljani najkasneje do 10. septembra t. l.

Dijaški dom v Kočevju se otvoril za učence tamošnje slovenske (v I. in II. razred) gimnazije v prostorih gimnazijalnega poslopja. Mesečna plača 250 K; za perilo, kurjavo in luč se plača letno 200 K. Sprejme se samo 30 učencev. Natančnejše podatke daje ravateljstvo gimnazije.

Kultura.

Dramatična šola v Mariboru. Prihodnje dni se otvorji v Mariboru dramatična šola, katero bo vodil g. Milan Skrbnišek. Poučevali bodo poleg g. Skrbniška še g. Bratina, prof. Ivanovič-Metzger in Jakob Pečnik.

Gospodarske vesti.

Maksimalne cene za cement. Iz Splita: Vlada je odredila tukajšnjim tvornicam za cement maksimalne cene. Po teh cenah bo stalno 100 kg cementa 140 K.

Borze. LDU. Curih, 2. septembra. Devize: Berlin 12.30, Holandija 194.25, New York 609.50, London 21.69, Paris 52.25, Milan 28.90, Bruselj 45, Kodanj 87, Stockholm 122.50, Kristianija 86.60, Madrid 91, Buenos Aires 230, Praga 10.15, Beograd 21.50, Zagreb 5.40, Budimpešta, 23.50, Dunaj 2.47, Dunaš 2.80, avstrijske žigosane krone 2.50.

LDU. Dunaj, 2. septembra. (ČTU.) Devize: Amsterdam 7850, Berlin 524, Bukarešta 0, Curih 4000, Kristianija 3625, Kodanj 3625, Stockholm 5050. Valute: nemške marke 520, romunski leji 510, bolgarski levi 380, švicarski franki 3975, francoški franki 1725, italijanske lire 1130, angleški funti 840, ameriški dolarji 240, carski rubli 280. V protomenu: Zagreb 230—250, Budimpešta, plačilo poštnih hraničincev 99—109, plačilo v žigosanah krone 99—109, madžarske žigosane krone 9—109, Praga 417—443, Varšava in Krakov v poljskih markah 97—109, češkoslovaške krone 5000aki 414—440, češkoslovaške krone manjši bankovci 414—440, novi dinarji 940—990.

LDU. Praga, 2. septembra. (ČTU.) Devize: Beograd 223, Curih 998.50, Dunaj 22.75, Zagreb 55. Valute: jugoslovenski dinari 219, avstrijske krone 21.75.

LDU. Zagreb, 2. septembra. (Borza) Devize: (Vezano) Berlin, izplačilo 220—222, nakazilo 200—215, Italija 510—519, New York, nakazilo 105—107 Pariz 750—700, Praga 178—186, Dunaj (nevezano), izplačilo 41.75. Valute: Ameriški dolarji 102—104.25, avstrijske krone 40.50—41, bolgarski levi 154 do 0, carski rubli 128—130, češkoslovaške krone 160—165, angleški funti 360—380, napoleondori 390—405, nemške marke 205—210, romunski leji 239 do 240.

LDU. Praga, 2. septembra. (ČTU.) Devize: Beograd 223, Curih 998.50, Dunaj 22.75, Zagreb 55. Valute: jugoslovenski dinari 219, avstrijske krone 21.75.

LDU. Zagreb, 2. septembra. (Borza) Devize: (Vezano) Berlin, izplačilo 220—222, nakazilo 200—215, Italija 510—519, New York, nakazilo 105—107 Pariz 750—700, Praga 178—186, Dunaj (nevezano), izplačilo 41.75. Valute: Ameriški dolarji 102—104.25, avstrijske krone 40.50—41, bolgarski levi 154 do 0, carski rubli 128—130, češkoslovaške krone 160—165, angleški funti 360—380, napoleondori 390—405, nemške marke 205—210, romunski leji 239 do 240.

Najnovejša poročila.

VOLILNI ZAKON ZA KONSTITUANTO SPREJET.

Beograd, 2. septembra. V današnji seji narodnega predstavninstva se je vršilo tretje čitanje volilnega zakona za ustavotvorno skupščino. Ko sta govorila posl. Šmitran in Korač, je podpredsed. dr. Ribar odredil glasovanje. Glasovanje se je udeležilo 166 poslancev. Za volilni zakon je glasovalo 143 poslancev proti na 23. S tem je bil zakonski predlog sprejet.

Zbornica je na to vzela v pretres poročila verifikacijskega odbora o ostavki posl. Josipa Peteljana. Odobren je bil predlog, da vstopi v zbornico mesto Peteljana odvetnik dr. Milan Kormiš iz Ljubljane. V prihodnji seji se vrši volitev predsednika in drugega podpredsednika narodnega predstavninstva. Dr. Kormiš je predlagal, da se stavi na dnevnini red prihodnje seje kot prva točka. Debatu o vladni deklaraciji. Ministrski predsednik se je izrekel proti temu naglašajoč, da je treba najprej razpravljati o proračunu. Korunov predlog je bil odklonjen.

SPLOŠNA STAVKA V VSEM ZASEDENEM OZEMLJU. Trst, 3. septembra. Splošna stavka, ki je pred takim tednom dni

izbruhnila v Tržiču in se je od dne do dne razširjala po Furlaniji, je danes zjutraj nenadoma izbruhnila tudi v Trstu. Delegati socijalno-demokratičnih političnih organizacij so zborovali celo noč in danes zjutraj je objavil »Lavoratore« proglašen delovne zbornice v pokrajinske zvezde mladinskih organizacij, s katerim se proglaša splošna stavka tudi za Trst, oziroma za vse zasedeno ozemlje. Kot vztok stavke navaja proglašen vedno se ponavljajoča nasilja fašistov, proti katerim so oblasti popolnoma brez moči, tako da tvore vedno težji jarem, ki ga proletariat nikar več ne more prenašati. Proglas poziva delavstvo, da naj danes zjutraj zapusti delo in ostane v stavki toliko časa, dokler se ne vrnejo v sedanje vladavino zoper normalne razmere, za katere mora jamčiti vlada. Kakor hitro bi se razmire zopet izprevrgle na slabše, naj delavstvo zopet poseže po edinem sredstvu, stavki.

»Lavoratore« utemeljuje sklep delegatov v daljšem članku, v katerem poudarja, da so bile razmire boljše celo pod vojaško vlado in da so postale sedaj takšne, da presegajo že vse meje. List se obrača predvsem proti fašistom in sploh laškim nacionalcem, a končno tudi proti slovenskim narodnjakom. »Slovenski narodnjaki naj se ne smejijo. Tudi oni so odgovorni za ta položaj. Tudi na njih leži težka krivda, kajti tudi oni so prispe

Proda se dobro ohranjen pleteni stroj in otroška posteljica iz trdega lesa. Naslov pove uprava. 6647

Kupim „Nemško pravno zgodovino“. Knjige ali skripta. Naslov v upravi. 6646

Prva špecialna trgovina z rokavicami in parfumi :::

O. Bračko, Ljubljana,
Dunajska cesta štev. 12.

Po kratki, pa mučni bolezni je umrla naša preljudba 6702

Taša

v nežni starosti osmih mesecev.

Radovljica, 1. sept. 1920.

Josipina in Ljudevit Batista, stariši. — Sonja Batista, sestra.

Brez posebnega obvestila.

Vsem sorodnikom in znancem naznanjam prežalostno vest, da je naša preljudljena mati, vdova

Uršula Kavčič roj. Belić posestnica in gostilničarka v Kosezah št. 13

včeraj zvečer ob 1/2 12. uri v 67. letu svoje starosti po dolgi in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo v soboto 4. t. m. ob 4. uri pop. iz hiše žalosti k Sv. Roku v Dravlje na ondotno pokopališče.

Sv. maše se bodo brale v raznih cerkvah.

V Kosezah, dne 3. septembra 1920.

Ivan, Dr. med. Franc, Mihail in Vincenc, sinovi.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni in smrti našega srčnoljubljenega, nepozabnega soproga, očeta, brata, tasta in strica, gospoda

Edvarda Voltmanna

izrekamo tem potom našo najsrčnejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujemo vsem darovalateljem krasnega cvetja in vsem, ki so spremili dragega pokojnika na njega zadnji poti.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1920.

Zahvaljujoča rodbina Voltmann.

Zahvala.

O priliki smrti naše nepozabne hčerke, sestre in svakinje gospodične

Ane Pleškove

učiteljice na Vrhniku

došlo nam je obilo dokazov iskrenega sočutja, za kar se srčno zahvaljujemo.

Osobito izrekamo zahvalo vsem darovalateljem krasnih vencev in šopkov, za dejansko pomoč o priliki bolezni in pogreba cenj. rodbinama Lenardičevi ter Kržanovi, sl. učiteljstvu, preč. duhovščini in končno vsem, ki so ranjko spremili k večnemu počitku.

Na Vrhniku, 1. septembra 1920.

Rodbini Pleškova in Pajničeva.

Učenec poštenih staričev se sprejme takoj. — Zlatar A. Fuks, Šelenburgova ulica 6. 6644

Proda se par skoraj novih modernih damskih čevljev štev. 39, par črnih št. 40 in žalni klobuk s pajčolanim. Istotam par moških čevljev št. 41. Naslov pove uprava lista. 6654

Lepo posestvo v Savinjskih dolenjih v bližini mest Celja, tik državne ceste in železniške, obstoječe iz 8 oralov njiv in travnikov, 3 oralov gozda, hiše z udobjnim stanovanjem in novim gospodarskim poslopjem se proda. Požive se pri Antonu Vodenik, Perovče. 6634

Še se kompanjon mlad trezen in razborit za večjo trgovino špecerije, z delči, pridekli lesom itd. za že obstoječo trgovino na Gorenjskem. Ponudbe pod J. K. poštne ž. Ljubljana. 6491

Ia apno v kosih in drobno dobavlja na vagone

Ava, tovar. Laško.

Kupi se vila ali hiša z vrom v Ljubljani ali najbližji okolici. Ponudbe pod »Dom/6643« na upravo lista. 6643

CEMENT : Roman Sklikat Portland dobavlja AVA' Laško.

... Blagajničarka ... obenem prodajalka, izvežbana v manufakturini stroki, dobra starejša moč se sprejme. Ponudbe pod »Blagajničarka/6697« na upravo lista. 6697

Meblovano sobo s hranom ev. brez postrežbe išče bančna uradnica. Ponudbe pod »Cistoča/6691« na upravo lista. 6691

Ščem sobo za 5 tednov, za 2 osebi. Ponudbe na upravo lista pod »Hitro/6669«. 6669

Pianist podučuje začetnike glasovir. Reflektanti naj pišejo na upravo lista pod »Marljiva B.« mol skala 6684. 6684

Notarski koncipijent : ozir. uradnik, dobro izuren se išče. Notar Bratkovič, Ptuj. 6693

Nova lesena baraka za prodajo sadja in nov stojnik se proda. Ogleda se Vegova ul. 10, pritličje. 6686

Več moške in ženske oblike železen štedilnik, otročja postelj, mala miza in več različnega pohištva se proda. Poizve se: Krakovski nasip št. 10, pritličje, levo. 6683

Mizarski domočník se sprejmejo v trajno delo. — Josip Stejko, miz. mojster, Zg. Šiška št. 82. 6678

Absolventinja trgovskega tečaja želi mesta praktikančinje, najraje v kakši trgovini z električnimi potrebsčinami. — Ponudbe na upravo lista pod »Absolventinja/6671«.

Gospodična iz boljše rodbine in z zadostno predizobrazbo, ki ima veselje do kemije, se sprejme v kemično podjetje kot

praktikantinja.

Lastnoročno pisane ponudbe, če mogoče s sliko naj se pošlje pod »Kemija/6692« na upravo lista. 6692

Blagovna tovarna pohištva, Sv. Jurij ob južni železnici, Slovenija, 50% ceneje, kakor sploh more katerokoli podjetje v SHS Izgotavljalci vsakovrstna mizarska dela. Celotna pohištva, notačna uredivitev za hotele, letovišča, okvirji za okna itd. itd. 6655

Ivan Kralj 6681

Minka Kralj roj. Černe

poročena

2. septembra 1920.

Ljubljana.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun

proti ugodnemu obrestovanju

Vila

v Kolezijski ulici 36 z 2 stanovanjema se proda. Ponudbe s pogoji ali navedbo cene pod »Vila 6696« na upravo lista. 6688

Opremljeno Sobo išče miren gospod. Ponudbe na upravo lista pod »Opremljena soba 6670«.

Pohištvo popolnoma novo, se radi selitve proda. Požive se v pekarji Žagari, Rožna dolina. 6675

Kabinet eventuelno s hrano se odda. Naslov se izve v upravo lista. 6672

Trgovski poslovodja za večjo tovarno kovinske stroke v bližini Ljubljane se išče. Prosto stanovanje, plača po dogovoru. Samo pismene ponudbe z referencami na Slovenskem banko v Ljubljani. 6682

Stavbena parcela pod Rožnikom na zelo prikladnem prostoru v izmeri 864 m² se proda pod udobnimi pogoji. Naslov pove uprava. 6685

Kupi se večja količina ammoniaksode 98%. Roba se mora nahajati v tuzemstvu. Najnižje ponudbe je poslati na naslov: Tovarna koža And. Jakil d.d. Karlovac. 6685

Zobni atelije Leopold Weiss zopet odprt. Kupi se dobro ohranjen težak dvoupr.

VOZ (dira) in enovprežen tovorni voz, lahke konstrukcije. Ponudbe na upravo lista pod »Težak voz 6677«. 6677

Prešernova slika, mala okrogla miza, male lestvice, škalnja, gumiasti štampiki, stojači za višinomer, 4 okvirji s šipami vred. 2 stopes, 1 odeja (fino ročno delo), 2 fotelje se proda. Bleiweisova c. 1/III, vrata 7. 6683

Absolventinja trgovskega tečaja želi mesta praktikančinje, najraje v kakši trgovini z električnimi potrebsčinami. — Ponudbe na upravo lista pod »Absolventinja/6671«.

Gospodična iz boljše rodbine in z zadostno predizobrazbo, ki ima veselje do kemije, se sprejme v kemično podjetje kot

praktikantinja.

Lastnoročno pisane ponudbe, če mogoče s sliko naj se pošlje pod »Kemija/6692« na upravo lista. 6692

Blagovna tovarna pohištva, Sv. Jurij ob južni železnici, Slovenija, 50% ceneje, kakor sploh more katerokoli podjetje v SHS Izgotavljalci vsakovrstna mizarska dela. Celotna pohištva, notačna uredivitev za hotele, letovišča, okvirji za okna itd. itd. 6655

Salonsko garnituro

se proda. Ljubljana, Kongresni trg 3, II. nadstropje. 6688

Trstje za strope izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-80 pri večjih naročilih znaten popust Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 4256

Ponuja se mi kompletna garnitura strojev za tovarno testenin. Ker je to neobhodno potrebna industrija za Jugoslavijo, prosim naj se interesenti obrnejo na mene, da jim povem naslov. Kajfež, Kočevje. 6658

Surovo olje za Dieslove motorje, tovorni na mast, kolomaz, cilindrično in strojno olje dobavlja po najnižjih dnevnih cenah Mineralna rafinerija Dravograd; zastopstvo za Kranjsko: Komet Ljubljana. 6046

Dva lepa tovorna avtomobil tritonska, tvrdke Fiat, ima na prodaj Ana Sandrin, — Vrhnik. Pojasnila daje Josip Verbič, Vrhnik. štev. 28. 6660

500 K nagrade dobi kdor prekrbi mireni stranki iz Koroške stanovanje z 1 sobo in kuhinjo ali samo sobo z uporabo kuhinje v mestu ali okolici s 1. oktobra. Ponudbe pod »Mirna stranka s Koroške 6664« na upravo lista. 6664

Prevezel sem zastopstvo prvo vrstnih tovornic: nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različen železni material in motorte. Zahtevajte ponudbe

Gjorgije Grujić Beograd, Miletina ul. 15. 6660

Kavarna LEON Stari trg Številka 30. Leo in Fani Pogačnik.

Obvestilo.

Obveščam sl. občinstvo, da sem po skoro štirimesečnem premoru otvoril zopet delavnico v lastnih prostorjih v Hrenovi ulici 19.

Zahvaljujem se za doslej mi prijazno izkazano naklonjenost in prosim, da se mi isto obdrži tudi v bodočem. Cenj. naročila bom izvrševali kakor običajno, točno in solidno in po zmersnih cenah. Ob jednem sprejemem 2 vajence iz dobre rodbine. Reflektanti naj se blagovljijo obrniti osebno ali pismeno do mene. Spoštovanjem Valentin Urbančič, kovački mojster, Ljubljana, Hrenova ul. 19.

SLUGINJA

se sprejme

v Narodni knjigarni v Prešernovi ulici št. 7. Nastop 1. oktobra. Istrom se proda več lesnih zabojev različne velikosti.

RAZPIS.

Na novo ustanovljena »Slovenska banka« v Ljubljani razpisuje mesto **BANČNEGA RAVNATELJA** kakor tudi več mest

BRANČNIH URADNIKOV IN PRASTVLJENCEV Reflektanti naj pošljejo ponudbe s priloženim curriculum vitae in pogoji do 15. septembra t. l. na naslov konzorcij ustanoviteljev »Slov. Banke« v Ljubljani, na Anončno ekspedicijo, Al. Matelič Ljubljana. 6673

STUKATUR-MODELL-ALABASTER

Mavec

dobavlja vsako množino na debelo iz svoje zaloge

Gips

Mavec